

os med til den lille Skole, som Jesus kendes ved. Der er der et Omraade, hvor jeg tror, at jeg kunde blive enig med det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds og det ærede Medlem for Hjøsteds Amts 2den Valgkreds. Det syntes, som om disse to Medlemmer paa den ene Side og det ærede Medlem for Viborg Amts 5te Valgkreds (Thorup) være i Uoverensstemmelse. Jeg ønsker, ligesom de to første ærede Talere — hvad jeg for udtalte —, at Kjærligheden skal være Grundkraften, og jeg tror da ogsaa, at vi kunne blive enige om, at Forskolen skal tages som en fri Sag, da det, naar den tages som en tvungen Sag, ikke vil blive Hjertet, som man særlig kommer til at se paa. Med Hensyn til nogle Ytringer, som faldt fra det ærede Medlem fra Odense Amts 2den Valgkreds (N. Andersen), skal jeg tillade mig at gjøre nogle Bemærkninger. Det ærede Medlem mente, at Uenigheden laa mest i, at Kommunerne ikke havde den fornødne Villie til at bære de store Udgifter derved, men det mente han, at man kunde komme let over; thi man kunde jo faae de store Midler ved Hjælp af Statskassen, og det ærede Medlem for Kjøbenhavns 2den Valgkreds (Brix) fremkom med den samme Tanke, idet han mente, at Statskassens Tilbud var et virkeligt Tilbud fra Regjeringens Side. Jeg kan ikke se rettere, end at dette er — som det blev sagt før — at tage af den ene Lomme og putte i den anden; thi til Syvende og sidst gaar det jo dog Ulfammen af Skatteydernes Lomme. Naar det ærede Medlem for Odense Amts 2den Valgkreds (N. Andersen) ligeledes ikke kunde finde, at Friskolen havde faa stor Betydning, som der blev tillagt den af en æret tidligere Taler, idet han sagde, at det kunde godtgjøres derigjennem, at der var Statskolen, som stod paa et fremskredent Standpunkt, hvor der ingen Friskoler var, saa maa vi jo lægge Mærke til, at Friskolens Indflydelse er Noget, som man ikke saadan kan paa-pege ad haandgribelige Veie. Ærede Medlemmer ville kunne mindes, at i 1848 var det ikke blot paa et enkelt Sted i Landet, hvor der lød disse beaandede Taler, som holdt Folket oppe, at Aanden var, den var over hele Folket, og saaledes er det ogsaa nu, at Aanden aander, hvor den vil, og saa kan den ogsaa nok gjøre sin Gjenning. Uvildelig hørte vi fra samme Side Noget, som var mærkeligt, idet der blev sagt, at det var mærkeligt, at Friskolen ikke kunde bære sig selv. Nei, det er ikke mærkeligt, men det Mærkelige er, at Friskolen ikke alene bærer sig selv — thi det gjør den faktisk, det kan ikke negtes —, men tillige maa være med til at bære Statskolen, og det er ikke alene mærkeligt, men ogsaa uretfærdigt. Naar det ærede Medlem for Kjøbenhavns 2den Valgkreds (Brix) udtalte, idet han omtalte Friskolen — og jeg taffer ham for den Velvillie, hvormed han omfattede den —, at der var Fare ved Friskolen, fordi man manglede Garantier — saa

er denne Fare vistnok ikke tilstede; thi der er Ingen af os, som hylder Friskolen, der ikke ville yde denne Garantier. Vi ville netop, som jeg før sagde, have, at den borgerlige Dyrighed skal have fornødent Tilsyn med, at Børnene faae det Maal af Kundskab, som fordres, idet vi dog fra vor Side forbeholde os Ret til at meddele dem dette Maal af Kundskab paa den Maade, som vi finde bedst og gavnligest for os og vore Børn. Det er ikke vor Hensigt at lade Systemet afløse, som det blev nævnt fra den samme Side. Nei, jeg er enig med det ærede Medlem for Præstø Amts 6te Valgkreds (Bojsen) i, at Nødvendigheden af denne Sag er ikke saa tvungende. Kan man naae Noget, saa er det godt, og kan man ikke, saa kan man ganske roligt vente, men man maa ikke indføre nogen Tvang. Det, som for mig er Hovedsagen, er det, som blev nævnt af den første ærede Taler (Højmarf) og ogsaa af Andre, nemlig at Skolelønnen bliver gjort flydende. Hovedsagen er, at Skolelønnen, naar man undtager Lørd, Solig, Ildebrændsel, Hø og Palm, bliver gjort flydende, og at den bliver delt i lige saa mange Portioner, som der er Børn i Skolekredsen, og at de, som selv undervise Børnene, faae en tilsvarende Del af Lønnen. Dersom vi kunne faae det ført igjennem — og jeg skal henstille til den høitærede Minister, om det ikke kunde være hensigtsmæssigt at faae en lillebitte Lov, der kunde give denne Frihed —, saa tror jeg, at det Børste vilde være overstaaget paa det Omraade, og saa tror jeg, at vi godt kunne have god Tid til at blive enige om det Øvrige.

Berg: Det er ikke længe siden, jeg havde Leilighed til at udtale mig om Skolefagen, saa jeg havde ikke tænkt at tage Del i Debatten nu. Smidertid er der kommet saa forskellige Udtalelser frem, og navnlig er der kommet et nyt Moment ind i Debatten, der ikke var indet forrige Gang, og det er det, der har foranlediget mig til at ønske at sige et Par Ord. Det nye Moment, der er kommet ind i Debatten, er ikke alene de nye Medlemmers Udtalelse, som vi have hørt, og som jeg har hørt med megen Interesse, fra hvilken Side de end ere komne, men ogsaa den Omstændighed, at den Del af Folkethinget, som ved forrige Behandling, som allerede bemærket, holdt sig noget eller helt tilbage fra Diskussionen, denne Gang er kommen frem med sine Anskuelser. Dette gjør det sandsynligt, at vi kunne komme til ved Slutningen af denne Behandling at faae, om ikke et klart og tydeligt Vilde, saa dog et Slags Omrids af, hvorledes man staar lige over for denne vigtige Sag. Der er jo meget forskellige Standpunkter med Hensyn til denne Sag. Mig forekom det, at min ærede Kollega fra Ngen (Bojsen) stillede sig nærmest paa det Standpunkt Intet at gjøre. Det var ikke alene Mulktbestemelsen, men det forekom mig ogsaa, at der var